

FOREVER

GRACE ELLEN BARKEY &
NEEDCOMPANY

FOREVER

GRACE ELLEN BARKEY & NEEDCOMPANY

Toen bij de componist Gustav Mahler een fatale hartziekte werd vastgesteld, schreef hij aan een vriend:

'I have lost everything I have gained in terms of who I thought I was,
and I have to learn my first steps again like a newborn'.

In deze stemming schreef Mahler 'Das Lied von der Erde'. Het laatste lied 'Der Abschied' werd een van zijn meest persoonlijke werken waarin zijn gemoedstoestand bespiegeld wordt. Een worsteling van de mens met zijn sterfelijkheid tegenover de natuur die eeuwig is en zich steeds weer vernieuwt. Met haar nieuwste voorstelling FOREVER stelt Grace Ellen Barkey dezelfde vragen als Mahler:

"Om altijd maar 't leven te bezingen, dat houdt niemand vol. De dood of liever gezegd de eindigheid der mensen verdient ook een lied, een dansje."

Het lied, ook de orkestratie, wordt in alle intimiteit als een herinnering gezongen door Maarten Seghers, ondersteund door de dansers Sarah Lutz en Mohamed Toukabri en een nieuwe installatie van Lemm&Barkey. De partituur van Mahler's 'Der Abschied' is zichtbaar in de choreografie van 'FOREVER'.

De bezwering van een afscheid

Stefan Hertmans

Gustav Mahlers symfonische *Das Lied von der Erde* wordt bekroond door het magistrale slotdeel, *Der Abschied*. Veel is over dit donkere, complexe lied gespeculeerd: het zou ontgoochelde liefde evoceren, Mahlers existentiële eenzaamheid, de melancholie van de hartpatiënt die hij was, de culturele vermoeidheid van zijn generatie, de sociale spanningen en de hoop op een betere wereld. *Das Lied von der Erde* moest Mahlers negende symfonie vervangen: zich identificerend met Beethoven, vreesde hij dat de inspanning bij het schrijven van een negende hem fataal zou worden. *Das Lied von der Erde* werd als symfonische liedcyclus dus een soort ondergeschoven compositie om de vloek af te wenden. *Der Abschied* kan dan ook gelezen worden als een poging om vooral géén afscheid te moeten nemen – een bede om, ondanks de duisternis in zijn gemoed, alsnog te mogen blijven leven, nadat de doodsangst hem had aangeraakt.

Jacques Lacan heeft het in zijn zevende seminarie, naar aanleiding van Antigone, over de fase van het leven dat hij 'entre deux morts' noemt: wanneer men de dood in het leven reeds heeft ervaren en toch verder leeft. In die levensfase bereikt de mens volgens Lacan zijn echte autonomie: hij leeft op eigen voorwaarden verder. Vandaar dat Antigone straalt als een heldin. Het is ook de houding van Grace Ellen Barkey in *De blinde dichter*, een andere Needcompany productie.

Iets gelijkaardigs gebeurt in *Der Abschied*: het beroemde einde waarin bezwerend het woord 'Ewig' klinkt, lijkt vooral een bezwering van de doodsklok, de hoop om niet te moeten sterven, terwijl ook de aanvaarding doorklinkt dat het leven doorgaat na onze dood – alleen het moment van de inspiratie, de creativiteit bezit iets van eeuwige kracht in het moment.

Het is op die breekbare paradox dat de opvoering van Lemm&Barkey's nieuwe voorstelling zich baseert. In de duistere figuur van een wanhopige zanger zonder begeleiding roept Maarten Seghers de melancholie van Mahlers eenzame zwerver op; de overweldigende orkestratie heeft hem verlaten, naakt zingt hij flarden van het afscheidslied, die zonder de instrumentatie volkomen abstract klinken. Maar achter hem dansen breekbaar en subtiel twee dansers (Sarah Lutz en Mohamed Toukabri) de verdwenen harmonieën, als een herinnering aan de veilige haven van het orkest – de verbindende gemeenschap die verdwijnt wanneer men voor de dood staat. Het is alsof iemand zich moeizaam Mahlers lied wil herinneren om het afscheid te bezweren met een wederopstanding.

Dit donkere gegeven heeft van 'FOREVER' een breekbare, hoopvolle opvoering gemaakt. Het afscheid wordt iets ongrijpbaars, het wordt uit elkaar gehaald en toont daardoor componenten van schoonheid en kracht. Afscheid wordt Ewige Wiederkehr.

Het tinkelende porselein in de nieuwe installatie van Lemm&Barkey, symbool van de breekbaarheid van mens, kunst en gemeenschap, roept herinneringen op aan bevroren bladeren in de herfst – de natuur zoals Mahler hem in *Der Einsame im Herbst* beschrijft: 'Man meint, ein Künstler habe Staub vom Jade über die feinen Blüten ausgestreut'. Cultuur heeft zich fijnzinnig over de natuur gelegd, zoals levenswil zich over vergankelijkheid legt. Als dauw die op stof van jade lijkt.

'Een aangrijpender afscheid is er nooit bezongen', schreef Simon Vestdijk, juist omdat het niet eindigt met het slot, maar eeuwige voortdoring suggereert. Grace Ellen Barkey lijkt het motief van het dreigende afscheid zelf te hebben omgetoverd tot een manifest over de intensiteit en levenskracht van haar hoogst persoonlijke, poëtische theaterwereld. Het is tekenend voor haar, dat ze juist de regels waarin Mahlers zelfbeklag doorklinkt, radicaal heeft weggesneden: 'Mir war auf dieser Welt das Glück nicht hold'. Haar voorstelling gaat wel degelijk over het kennen van geluk. Zelfs wanneer het porselein plots in ontelbare splinters breekt, glinsteren Mahlers laatste woorden hoopvol door: overal lichten de blauwe verten op. Het perspectief is open, stof van porselein daalt in betovering over het theater neer. Het resultaat is van een aangrijpende, breekbare schoonheid.

FOREVER

GRACE ELLEN BARKEY & NEEDCOMPANY

Idee, choreografie Grace Ellen Barkey

Installatie Lemm&Barkey

Muziek interpretatie van Der Abschied (Das Lied von der Erde) Gustav Mahler

Met Maarten Seghers, Sarah Lutz, Mohamed Toukabri

Muzikale leiding Rombout Willems

Kostuums Lot Lemm

Dramaturgie Elke Janssens

Licht & Videoprogrammering Gwen Laroche

Geluid Bart Aga / Pierrick Drochmans

Stagiaire regie-assistentie Camille Doucet

Productieleiding Marjolein Demey

Zangcoach Lucy Grauman

Foto Phile Deprez

Een **Needcompany** productie.

Coproductie: steirischer herbst, PACT Zollverein en internationales figuren.theater.festival (Erlangen en Nürnberg).

Met de steun van de Vlaamse overheid.

OVERZICHT VOORSTELLINGEN GRACE ELLEN BARKEY

- 1992 One**
première: 26 november 1992, Theater am Turm Probebühne, Frankfurt
- 1993 Don Quijote**
première: 28 oktober 1993, Theater am Turm, Frankfurt
- 1995 Tres**
première: 18 oktober 1995, De Brakke Grond, Amsterdam
- 1997 Stories (histoires / verhalen)**
première: 19 februari 1997, Brigittinenkapel, Brussel
- 1998 Rood Red Rouge**
première: 5 oktober 1998, STUK, Leuven
- 1999 The Miraculous Mandarin**
première: oktober 1999, PS 122 New York
- 2000 Few Things**
première: 7 oktober 2000, BIT teatergarasjen, Bergen (Noorwegen)
- 2002 (AND)**
première: 23 oktober 2002, De Brakke Grond, Amsterdam
- 2005 Chunking**
première: 12 mei 2005, PACT Zollverein, Essen (Duitsland)
- 2007 The Porcelain Project**
première: 10 oktober 2007, Kaaithheater, Brussel
- 2010 This door is too small (for a bear)**
première: 25 februari 2010, Kaaithheater, Brussel
- 2013 MUSH-ROOM**
première: 22 maart 2013, PACT Zollverein, Essen (Duitsland)
- 2013 Raar? Maar Waar!**
première: 9 november, EXPORT/IMPORT festival, BRONKS, Brussel
- 2016 FOREVER**
première: 24 september 2016, steirischer herbst, Graz

GRACE ELLEN BARKEY

Kunstenares, choreografe en performer Grace Ellen Barkey is geboren in Surabaya (Indonesië). Barkey woont en werkt in Brussel en is medeoprichter van het kunstenaarshuis Needcompany (1986).

Sinds 1992 maakt ze haar eigen producties die zich situeren op het grensvlak tussen theater, dans, performance en beeldende kunst. De dramaturgie van de muziek krijgt in elke voorstelling een centrale rol, van Gustav Mahler tot Sonic Youth. In 2013 schreef het Amerikaanse iconische avant-garde performance art-collectief The Residents de muziek voor haar voorstelling *MUSH-ROOM*. In haar voorstelling *FOREVER* (2016) stelt Grace Ellen Barkey dezelfde vragen als Mahler in 'Der Abschied': "Om altijd maar 't leven te bezingen, dat houdt niemand vol. De dood of liever gezegd de eindigheid der mensen verdient ook een lied, een dansje."

Grace Ellen Barkey bouwt gestaag aan haar eigen beeldend oeuvre. Haar meeste recente installaties zijn een onderzoek naar het transponeren van een ruimte naar een engte en nodigen de toeschouwer uit om deel te worden van het zintuigelijke werk. Ze verzamelt, filmt en fotografeert bloemen en bladeren uit haar eigen Brusselse stadstuin en haar directe omgeving. "Een claustrofobische blik op de gedachte dat mensen sterfelijk zijn en de natuur eeuwig is. Schoonheid is alleen maar mooi als ze vergankelijk is. Dan pas krijgt ze een geschiedenis."

Grace Ellen Barkey vormt ook samen met Lot Lemm het kunstenaarsduo Lemm&Barkey. Hun werk werd tentoongesteld bij BOZAR (Brussel), Benaki museum (Athene), Musée des Arts décoratifs (Paris), CC Strombeek, Dr. Guislain museum (Gent), Triënnale Hasselt / Superbodies e.a.

LOT LEMM

Lot Lemm is sinds 1993 verbonden aan Needcompany. Zij begon in eerste instantie als *kostuumontwerpster* voor verschillende producties waaronder *Le Voyeur* (1994), *Le Pouvoir* (1995), *Needcompany's Macbeth* (1996), *Le Désir* (1996), *Caligula* (1997), *The Snakesong Trilogy* (1998), *Morning Song* (1999), *Needcompany's King Lear* (2000), *Images of Affection* (2002), *Goldfish Game* (langspeelfilm, 2002), *No Comment* (2003), *De kamer van Isabella* (2004), *De Lobstershop* (2006), *Het Hertenhuis* (2008), *De kunst der gemakelijkheid* (2011), *Marktplaats 76* (2012), *De blinde dichter* (2015) van Jan Lauwers, en *Alles is ijdelheid* (2006) met Viviane De Muynck. Bij de producties van Grace Ellen Barkey groeit Lemms betrokkenheid bij elke productie. Zij begon met *Tres* (1995), *Stories* (1997), *Rood Red Rouge* (1998), *(AND)* (2002), als kostuumontwerpster. Voor de producties *Few Things* (2000), *Chunking* (2005), *The Porcelain Project* (2007), *This door is too small (for a bear)* (2010), *MUSH-ROOM* (2013), *Raar? Maar Waar!* (2013) en *FOREVER* (2016) bepaalt zij ook het scènebeeld mee.